

שמעתא למיקתא

גליון רג' - פ' וישב ה'תשע"ה / קהילת "חניכי הישיבות" - רמות ב' קיבל עודף הקדוש בקדושת שביעית, האם מועיל לחללו על דבר אחר

א. קדושת פירות שביעית וחילופי

מבואר במסכת שביעית (פ"ז מ"א ו"ח מ"ז), וכן הוא בסוכה (מ), דשביעית תופסת דמיה. וע"כ המוכר פירות שביעית חל קדושת שביעית על המעות (אפי" מוכר בהיתר, כגון מזון ג' סעודות), שנאמר "כי יובל היא קדש תהיה לכם", מה קדש תופס את דמיו ואסור, אף שביעית תופסת את דמיה ואסורה. ואע"פ שהקדש נמי תופס דמיו ויוצא לחולין, מ"מ שביעית תופסת דמיה ואינה יוצאת לחולין, דכתיב "תהיה" בהוייתה תהא. הא כיצד, לקח בפירות שביעית בשר, אלו ואלו מתבערין בשביעית. לקח בבשר דגים, יצא בשר ונכנסו דגים. לקח בדגים יין, יצאו דגים ונכנס יין. הא כיצד, אחרון אחרון נכנס בשביעית ופרי עצמו אסור. ע"כ. וכן פסק הרמב"ם (פ"ו ה"א, ו, א, ז).

ב. מוכר לו בהקפה או בהבלעה

ומ"מ מבואר בש"ס ע"ז (סב). ובתוס' (שם ד"ה יאות) דאם שילם עבור פירות שביעית בהקפה (דהיינו שלוקח הפירות לבעלותו והתשלום הינו חוב עליו), אין הכסף נתפס בקדושת שביעית. ועי' בחזו"א (סי' י"ט ס"ק יג) דאפי' אם משלם לפני שהפירות נאכלו לא נתפס הכסף בקדושה.

וכמו כן מבואר עוד בסוכה (לט). דאם קנה פירות שביעית בהבלעה אין הדמים נתפסים בקדושת שביעית. [ודעת המהרי"ל דיסקין (הובא בציץ הקדש סי' טו) שאם מוכר בהבלעה ליכא נמי איסור סחורה. אולם דעת השפת אמת (סוכה לט. ד"ה וליתיב) והחזו"א (משפטי ארץ פ"ב הגה 20) לאסור].

ג. חלות קדושת שביעית על מטבעות ושטרות המצויים בזמנינו

אלא דעי' במנחת יצחק (ח"ו סי' קכט ד"ה וגם יש לדון) שיצא לדון אם מטבעות ושטרות כסף המצויים בזמנינו נתפסים בקדושת שביעית, דהרי מה ששביעית תופס דמיה משום דנקראת קודש, ובקודש ופדיון הבן נתמעטו שטרות דאין גופן ממון. (דבזמן הז"ל היו מטבעות המדינה נמדדים כפי משקל הזהב או הכסף אשר מהן הוטבעה המטבע נמצא שכל מטבע היתה בעלת ערך עצמי לפי משקל החומר שבה. אולם אחר זמן וכן בזמנינו אין המטבעות נמדדות כפי החומר שבהם, אלא לפי הערך הנקוב ע"י כל מדינה ומדינה, אבל היא עצמה אינה שווה. ולפי"ז יש להסתפק במטבעות ושטרות המצויים, האם יש להם דין כסף ודינם כגופו ממון דהרי יוצאים בהוצאה, או דלמא כיון שאין להם ערך עצמי אין גופן ממון). וכן הסתפק בעל ההר צבי (כרם ציון הובא בפירות שביעית פ"ה הגה ד).

ובאמת כבר נח' האחרונים האם מטבעות והשטרות המצויים בזמנינו דין מטבע יש להם. דעת החת"ס (יו"ד סי' קלד ד"ה אבל גדר, ח"מ סי' קפז ועי' אה"ע ח"ו סי' ל) דכסף גמור הוא אפי' לקדש בו אשה ופודין בו הקדשות [אך לענין פדיון בכור נשאר בצ"ע, עיי"ש טעמון]. וכן הוא בשאילת יעב"ץ (ח"א סי' פה). וכן פסקו הפת"ש (סי' שה ס"ק ז וח"מ סי' צה ס"ק א) והשואל ומשיב (תל' ח"ג סי' נה). וכן הוא בחזו"א (יו"ד סי' עב ס"ק ב ודמאי סי' יב ס"ק יב) דכל דבר שהסכימו עליו בני המדינה למכור ולקנות ולהעריך בו כל השוק בכלל מטבע הוא. [ועי' באבני צדק (יו"ד סי' קכה), בהשיב

משה (יו"ד סי' נד-נד), במנחת אלעזר (ח"ב סי' קסו), בנחל יצחק (סי' סו סע' לה ס"ק י ענף א' ב' ג'), בחסל"א (יו"ד סי' דצה) ובאמרי יוסר (ח"ב סי' קנא)].

אולם בעונג יום טוב (יו"ד סי' קב) יצא לחלק דמטבע מקרי שפיר גופו ממון דהא בכל מטבע יש כסף או נחושת לפי ערכו, הגדול לפי גדלו והקטן לפי קוטנו. ואף שאין שיווי הכסף מגיע לשיווי המטבע, בזה אמרינן דכיון שיש על הכסף מטבע שטבע המלך מתעלה גם שיווי הכסף עי"ז, ושוה הכסף יותר ע"י הטבעה שחתום עליו. ומקרי שפיר גופו ממון. אבל מעות נייר שאינן שוות אלא שמשנתנה רק הערך הנקוב עליו, הרי זה שטר גמור שאין גופו ממון ואין פודין בו, ע"כ. ולאור דבריו י"ל דאף מטבעות שלנו אינן בכלל מטבע שגופו ממון, שהרי אין בהם שווי מחמת הכסף או הנחושת אלא רק מחמת הערך הנקוב עליו. [ועי' בבית שלמה (סי' לד, ע, עא, עב), בתשובה מאהבה (ח"ג סי' תד) ובמנח"ש (ק' סי' עא ס"ק ב). ועיי"ש (סי' כז) שכת' פדיון בא"י על מטבעות של שאר ארצות, כגון דולר של ארה"ב, דכיון שבכל העולם מתחשבין בזה כמטבע, וערכה חשוב ומשתנה תמיד בהתאם לשער של כסף אותה המדינה חשיב מטבע אף במדינה זו, ונשאר בצ"ע].

ולפי"ז אף אם נאמר דאין קדושת שביעית נתפסת על מטבע ולא על שווה כסף, מ"מ כבר מבואר דשיטת רוב הפוסקים שהמעות המצויות דינם כמטבע, וכן פסק הגר"נ"ק שליט"א (שמיטה פ"ו אות ו). (אלא דעי' במנחת יצחק (שם) דמ"מ יש לצרף להקל שיטות הנ"ל לעוד צדדים). ולענין צ"ק העומד לפרע דעת הגר"ש"א זצ"ל (שבות יצחק פרחובל פ"ה אות א), התשובות והנהגות (ח"ג סי' תמח אות ב) והפתחי חושן (ח"ו שטרות פ"ט סוף הגה כט) דצ"ק דינו כשטי"ח. ודעת הגר"נ"ק שליט"א (חוט שני רבי' עמ' קסו) דאינו נידון אפי' כשטי"ח אלא "כהוראת תשלום". ולפי דבריהם דהמשלם ע"י הוי כהקפה דלא חליפיהו קד"ש. אולם דעת השבט הלוי (ח"ט סי' רצא אות ה) דדינם ככסף מחמת שיכול לפרועו בעצמו, או ע"י שיכל למכרו או לתת לאחר בשוה כסף, (ונקרא שפיר של אחיך בידך דאין שביעית משמטתו), ע"כ. וכן דעת הגר"ש"א זצ"ל (שמיטה כספים כהלכתה שביבי אש סי' יג אות ד) והאג"מ (ח"מ ח"ב סי' טו), אלא דהם מיירי לענין האם שביעית משמטתם. אבל בני"ד י"ל דידוע דאין דינם כפרעון אלא כהקפה שלא נתפס עליהו קד"ש].

ד. עצה לפדות מעות שיש בהם קדושת שביעית על מאכל שברשותו

ולפי הנ"ל יוצא דהקונה מוצרים שאין בהן קדו"ש ולא זיקת שביעית מחשוד על השביעית (עי' ברמב"ם פ"ה ה"ד) דאסור לקנות מחשוד אפי' דבר שיש בו רק זיקת שביעית, אם קרוב לודאי שיש מעות שביעית בקופה יש לחוש על העודף שיקבל שיש בו קדושת שביעית (והארכנו בס"ד בפרטים בזה בגליון ר"ב).

אלא דמי שקיבל מעות הקדושות בקד"ש יכול לחללם [לפני זמן הביעור עי' חזו"א (סי' יד ס"ק יג ד"ה זבחים)]. דהנה כתב הרמב"ם (שמו"י פ"ו ה"ח - ט) ע"פ הש"ס סוכה (מ): דפרי הקדוש בקד"ש אינו מתחלל אלא דרך מקח. אולם פרי שני (דהיינו פרי שנתפס בקד"ש) מתחלל בין דרך מקח בין דרך חילול, ע"כ. וע"כ מי שיש לו מעות שנתפסו [המשך בעמוד הבא]

האם שרי למול מילה שלא בזמנה ביום חמישי ושישי

תנן [שבת קלג]. עושיין כל צרכי מילה בשבת, מוהליין ופורעיין ומוצצין ונותנין עליה אספלינת וכמון. עוד תנן [שם קלד]: מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה וכו', ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת, שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים.

ולשון הרמב"ם (פ"ב מהל' שבת הל' י"ד) - ומרחיצין את הולד בשבת ביום שגולד וכו', וכן מרחיצים אותו לפני המילה ולאחר המילה, וביום השלישי למילה, בחמין שהוחמו בשבת, מפני הסכנה.

וכתב הרב המגיד [שם] שנראה מדברי הרמב"ם שביום השני אין מחממין, ובאמת בגמ' לא הוזכר אלא יום שלישי ואחר המילה שר"ל בו ביום, וכן דעת קצת מפרשים ז"ל. אבל דעת קצתם דכ"ש יום שני, ויום שלישי לרבותא נקטינהו, וזה דעת הרשב"א, וכ"כ דעת הרב רמב"ן ז"ל.

וכיוצ"ב כתב הר"ן [שבת נג. ד"ה הל' כ"א] - ואיכא מ"ד דלאו דוקא בשלישי אלא עד יום השלישי, וכ"ש בשני קאמר. ולא נראה כן דעת הרמב"ם ז"ל לפי שכתב ומרחיצין וכו', נראה מלשונו דדוקא אחר המילה ממש א"נ בשלישי. וכך מטי' דברי הרב אלפסי ז"ל.

והביא דבריהם הב"י [א"ח סי' של"א]. והד"מ [שם] הביא משמיה דתרומת הדשן [פ"ג י"ג] דמותר לרוחצו ביום שני כמו בשלישי.

עוד כתב הב"י [שם] דהא דמחליין שבת לרחוץ התינוק ביום השלישי הני מילי לרידהו, אבל לדין דבר ידוע שאינו מוסכן בכך, הלכך דינו כדון רחיצת גדול. אולם הד"מ [שם] כתב דינו מבין דבריו, דמה בין זמנינו לזמנם בדבר סכנה, אבל נראה דיש להחם החמין ע"י גוי, כמ"ש בס"ח ש"כ גבי הולד.

ואכן המחבר כתב בשו"ע (סי' של"א ס"ט) - בזמן חכמי הגמרא, אם לא היו רוחצין הולד לפני המילה, ולאחר המילה, וביום השלישי למילה, במים חמים, היה מסוכן, לפיכך נזקקו לכתוב משפטו כשחל להיות בשבת, והאידיא לא נהגו ברחיצה כלל, ודינו לרחוץ בשבת אם רצו כדון רחיצת כל אדם.

והרמ"א [שם] כתב - ובמדינות אלו נוהגים לרחצו לפני המילה בחמין שהוחמו מאתמול, ולאחר המילה במוצ"ש, וכן אם היה יום ג' למילתו בשבת ורואים שיש צורך לרוחצו בשבת, מכינים חמין מבע"י ורוחצין אותו בשבת. וכל זה מן הסתם, אבל אם רואים שיש לחוש לסכנה אם לא ירחצו אותו אחר המילה, בודאי מותר לרוחצו ולחלל עליו שבת, מיד דהוי אשאר חולה שיש בו סכנה (ועי' בערוך השולחן סי"ב מ"ש בבאיור דברי הרמ"א).

ואמרינן בגמ' [שבת קלג]: ת"ר מילה דוחה את הצרעת בין בזמנה בין שלא בזמנה, י"ב אינה דוחה אלא בזמנה בלבד [וכ"ש שבת - דכי תיב"ט "ביום" ודרשינן [שם] אפי' בשבת, ה"מ בזמנה שנימול לשמונה].

וכן פסקו הטור והשו"ע [א"ח סי' של"א סי' וי"ד סי' רס"ז סי' דמילה שלא בזמנה, כגון שהיה חולה והמתינו לו עד שהבריא, אינה דוחה שבת.

והנה בבדק הבית (יו"ד סי' רס"ב) כתב - כתב הרשב"א בתשובה, דתינוק שחלה ונתפרס בחמישי בשבת, ממתנין לו עד למחר, וכתבי טעמו בס"ח רס"ח.

ולא מצאנו בו"ט רס"ח וכתבי דברי הרשב"א, אולם בבדק הבית שם כתב משמיה דהרשב"ץ [ח"א סי' כ"א], דמדינא דאין מפליגין פחות מ' ימים קודם השבת לדבר רשות [שבת יט], דפי' הרו"ח דטעמו מפני שהוא דבר שא"א שלא יבא לירי חילול שבת, יש ללמוד לאסור למול הגר ביום ה', כדי שלא יבא יום שלישי למילה בשבת ויצטרכו לחלל עליו שבת, וכן תינוק שחלה ונתפרס ביום ה', ממתנינם לו עד למחר.

ובט"ז [יו"ד סי' רס"ב ס"ק ג'] כתב - ראיתי בספר בדק הבית שכתב בשם הרשב"א דמ"מ אין מלין (תינוק שנתפרס) ביום ה', לפי שביום השלישי יש צער לנימול, ואין לגרום צער ביום שבת. ולפי"ז נראה כ"ש שאין למול ביום ו' דאיכא צער טפי, כמ"ש בס"ח רס"ו בשם הרשב"א והרמב"ן.

וכבר השיג על דבריו בברכ"י [א"ח סי' רמ"ח] דז"ל - ולפי האמת אינו הרשב"א אלא הרשב"ץ, ואשתמיטיהי דכן כתוב בפי' בפה מלא בבדק הבית סי' רס"ח, ובב"ח בקו"א, דהוא הרשב"ץ. ותו אשתמיטיהי סיוס דבריו בבדק הבית שם ביוד"ס סי' רס"ב שכתב בהר"א ממתנין לו עד למחר, ואיך כתב ולפי"ז אין למולו ביום ו'. ותו דמש בבדק הבית סי' רס"ב כתוב וכתבי טעמו בס"ח רס"ח, ושם מפורש דטעמו מ"ש הרו"ח דהא דאין מפליגין וכו' היינו דהם מקומות סכנה ובודאי יבואו לחילול שבת, ומקמי שבתא אסור דעושה על דעת ליהנות השבת, ואין הטעם דגרום לו צער בשבת כמ"ש הט"ז. עכ"ל.

והש"ך [יו"ד סי' רס"ו ס"ק י"ח] כתב להשיג על עיקר דברי התשב"ץ דאין דבריו נראין, דהא אמרינן תהם [שבת יט]. דהא דאין מפליגין כספניה היינו דוקא הרשות, אבל לרבר מצוה שפיר דמי, והוא מוסכם מכל הפוסקים, וה"נ אין לך מצוה גדולה מזו. ועוד דע"כ

בקדושת שביעית יכול לחללם על מאכל (או על מעות) וינהג בהם קדושת שביעית. וכן נקט **במנח"י** (ח"ו ט"ו קכט ד"ה והנה כל הנ"ל), וכתב שיאמר שדמי שביעית או חילופי שביעית הנמצאים ברשותי יהיו מחוללים על המאכל הזה, ע"כ. וכ"כ **באור לציון** (שביעית פ"ג אות ב).

ה. קבלת עודף הקדוש בקדושת שביעית

אלא דיש להסתפק האם מותר לכתחלה לקבל דמי שביעית בתורת עודף מהמוכר (ולנהוג בהם קד"ש או לפדותם), ד"ל דע"י קבלתם נמצא מכשיל את המוכר (אם אין לו על מי לסמוך דאין בהם משום קדו"ש) בשימוש המעות שלא כדין, דלא הותר לקנות בדמי שביעית אלא מאכל ולא פירוע בהם חוב, כמבואר **ברמב"ם** (פ"ו ה"ג). (ודעת **החזו"א** (שביעית ט"ו יג ס"ק כו) דטעם האיסור הוא מפני שנהנה מפירות שביעית שלא כדרך הנאותם. אולם דעת **הר"ש משנץ הובא בדרך אמונה** (פ"ה ס"ק קב) דהפרעון גופא נחשב לסחורה).

ובאמת יש לדון האם נתינת העודף (שעל ידו המוכר פורט את כספי הקונה) בכלל פריעת חוב או מעשה תמורה בעלמא ללא חוב. והעיר לי **הגר"צ בוקשפן שליט"א** דזה תלי במח' הפוסקים לענין פורט דמים לחבירו, האם הנותן את כספו תמורת הכסף שקיבל נחשב כבעל חוב עד שימסרנו לחברו (ואם טוען בב"ד שאינו זוכר אם נתתי, הוא בכלל "איני יודע אם פרעתיך" דחייב) או שאינו חל עליו חוב כלל (ואם טוען בב"ד איני זוכר אם נתתי, הוא בכלל "איני יודע אם התחייבתי" ופטור), דדעת **החת"ס** (ח"ו ט"ו קפז ד"ה והשתא) **והגר"ש ענגיל** (ח"ד ט"ו כה) דחל עליו חוב לשלם ודינו כפורע חוב. אולם דעת **התומים** (ט"ו עה ס"ק כב ד"ה אך הובא בפתי"ש ס"ט עה), **הבית מאיר** (אה"ע ט"ו קעה טע"ו טו ד"ה אמנם) **והשואל ומשיב** (ק' ח"ב ט"ו קלד הובא בדברי גאוני"ם כלל ט סוף אות ג) דאין דינו כפורע חוב דבכה"ג דנותן מיד תמורת הדבר שקיבל לא נכנס שעה בחיוב [ועיי"ש בבית מאיר שמשמע שלמד כן אף בדברי **הפנים מאירות** (ח"א ס"ט ט). אולם עיי"ש בלשונו שכתב דאין חל חיוב עליו משום ד"לא ה"י מבורר שחייב לו". ואפשר דכוונתו דלא כסברת הבית המאיר הנ"ל, ואכמ"ל]. ולפי"ז יוצא דע"י נתינת עודף, לדעת **החת"ס** איכא משום פריעת חוב בדמי שביעית (אא"כ לא נתן הקונה ביד המוכר את הכסף עד לאחר קבלת העודף), משא"כ לדעת רוב הפוסקים דאין זה בכלל פריעת חוב, ודו"ק. וא"כ יכול לקבל המעות ושוב לפדותם על מאכל כנ"ל.

ו. עצה לפדות מעות שיש בהם קדו"ש השייכים למוכר

ועוד יש לתת עצה (לצאת אף דעת **החת"ס הנ"ל**), דלפני קבלת העודף יחלל מעות המוכר על מאכל שברשותו אפי' בלי ידיעת המוכר, ושוב יקבל עודף ממנו ללא חשש, וכמבואר **בחזו"א** (שביעית רס"ו כה) דאת שלו ביד חברו יכול לפדות, ואף בשל חברו אפשר לחלל משום זכות, דזכות הוא לו. [ולענין לתת לע"ה מעות שביעית ע"מ לפדותם אח"כ, מצינו **לרש"י ז"ל** (פ"ט ה"ז ד"ה לענין קנייתן) שהתיר לכתחלה. אולם **החזו"א** (ט"ו כה ס"ק ג) דחה דבריו דאסור לעשות כן דחיי' דלמא יפגע או יאנס ולא יחלל, ועוד שאם כולם ימסרו ואח"כ יחללו ודאי יארע מכשולים והרבה יפגעו והרבה ישכחו וישתכח עיקר האיסור, וברייתא הכי משמע דקני (טובה לו): אין מוסרין כ"י ואם מסר כ"י הרי דלכתחלה אין מוסרין ע"מ לחלל, ע"כ].

אלא דיש לדון האם יכול לחלל המעות על שוה פרוטה, או צריך כדי שווין. ובאמת **הר"ש סיריליא** (שביעית פ"ט ט) כתב שדמי שביעית יכול לחלל שוה מנה על שוה פרוטה, כמו מעשר שני והקדש בזה"י שמחללין על פרוטה. אולם **החזו"א** (ט"ו כה ס"ק ה) תמה על זה, דבשביעית שאפשר לאוכלו בקדושת שביעית אין חילוק בין זמן הבית לזמן הזה, ואע"י דפרוטה תופשת את כל דמי השביעית, מ"מ לכתחלה אסור לעשות כן, ואין להקל לחלל בפחות משווין, ע"כ. [נ"מ ע"י **במנח"י** (שם ד"ה הוא ע"פ ד) שכת' דהיכן שחתת ידו ריבוי מעות דא"י לאכול כל כספו בקדושת שביעית, הוי כדיעבד ויכול לסמוך על הר"ש הנ"ל. ודעת **הגר"ש זצ"ל** (פירות שביעית פ"ח סוף הגה ג) להקל במקום דאין זה ודאי שיש ברשותו דמי שביעית. וע"י **באור לציון** (פ"ג אות ב ובהגה)].

ז. עצה לפדות המעות על העודף שנותן המוכר

שו"ר **במנח"ש** (ק' סט"ו מה) שנתן עצה אחרת כדי להנצל מעודף שיש בו קדו"ש, שיאמר למוכר שהעודף שאתה נותן לי (שהוא דמי שביעית), יפדה על המעות שאתן לך והקדושה תחול עליהן, ואין בזה משום מסירת מעות שביעית לע"ה, כיון דע"י החליפין לא נתחדש שום ענין של מכשול שיהא מקום לאסור, בפרט היכן דבהיתרא הוא דקעביד ע"פ הסוברים דאין בהם קד"ש, ע"כ.

והגר"ק שליט"א (חוט שני שביעית ענ"ו שכ"ו) יצא להסתפק ד"ל דכמו שהפירות הם דרך מקח ה"ה קבלת העודף עבור הפירות חשיבא דרך מקח, ואע"פ שלא בא לחלל מ"מ זה חלק מהעסק שקונה ומשלם ומקבל עודף, ולפי"ז מעות העודף הם חולין ומעות שאצל החנווני הם קדושים בקדו"ש, או ד"ל דהעודף אינו דרך מקח, וממילא העודף שביד הלוקח קדוש בקדו"ש, אא"כ יתנה בפירוש שרוצה לחלל את קדושתם, וצ"ע, ע"כ. ועכ"פ מבואר מדבריו דלא בעינן שיאמר בפירוש. ולמעשה יש לנקוט שעכ"פ יכוון לחלל המעות. וכן פסק **הגר"צ ובר שליט"א** (שיעורי שביעית שיעור ו אות יא).

- מסקנא דינא -

העולה לדינא שהקונה דבר שאין בו זיקת שביעית מחשוד על השביעית, אם קרוב לודאי שמעות שביעית מעורבים במעות חולין בקופה, אזי אם קיבל ממנו עודף עליו לנהוג במעות קד"ש, ויכול לפדותם על מאכל בשוויים. (ורשאי לקבל ממנו לכתחלה ע"מ לפדותם על מאכל או ע"מ לנהוג בהם קד"ש). ואם מכיון בשעת נתינת התשלום שיתחללו מעות המוכר על מעותיו שמסר לו, לא חל קדו"ש על מעותיו אלא על המעות של המוכר (המנח"ש והגר"ק שליט"א שם).

הרשב"ץ ס"ל דהא דאין מחללין שבת בשלישי למילה היינו יום ג' דוקא, ולא קודם לכן, ולכן מתיר למול ביום ו', אבל לפי מ"ש ה"ה בפ"ב מה"ל שבת בשם קצת מפרשים ובשם הרמב"ן והרשב"א שכ"ש ביום השני דמחללין, נצטרך לומר דמילה שלא בזמנה שחל בה' בשבת נדחת עד אחר השבת, וזה א"א, דא"כ מצינו קטן שנולד בבין השמשות ונימול לט"ו, היכא דחל ב' ימים דר"ה בג' ד', והא אגן תנן בפ' ר"א דמילה, דנימול ל"ב ולא יורח, אלא ודאי דאפי' מילה שלא בזמנה שרי ביום ה'. וכן נראה עיקר.

ובמג"א [ארי"ה ס"י שלי"א ס"ק טז] כתב דנ"ל דבזמן הזה שאין רוחצין אותו, ליכא למיחש משום חילול שבת, דהא אינו שכיח, לכן אין להתיר בלבוש מצוה. ואף בערוך השולחן [נ"ד ס"י רס"ב ס"י"ב] הביא דברי התשב"ץ והט"ז, וכתב דהש"ך דחה דבריהם בטעם נכון שהרי בספינה לדבר מצוה מותר וכ"ש במילה, ועוד מדלא אשתמטו הפוסקים להזכיר דמילה שלא בזמנה לא ימולו ביום ה'. והלכך ליתא להחייב דינא, וכן המנהג פשוט, ואין לשנות.

וכן המשנ"ב (ס"י שלי"א ס"ק ל"ג) אחר שהביא דברי הרשב"ץ דאין למול מילה שלא בזמנה ביום ה', הביא דעת הש"ך והמג"א להתיר ואין מחמיצין את המצווה. אולם הכנה"ג [ארי"ה ס"י שלי"א טור ס"ק ד'] כתב דבדקושתני"א רבתי מנהג פשוט שלא למולו אפי' ביום ו'. וכן הנהיג הוא בעירו תיר"א. וכן הברכ"י [נ"ד ס"י רס"ב ס"ק ב'] אחר דשו"ט בדברי הרשב"ץ וש"פ כתב - אבל נראה דהר"ן דין אמת, דנהי דהאידנא אין רוחצין, מ"מ כיון דיום ג' הוא בשבת, והוא סכנה, אין מלין בה' שמא יצטרך לחלל שבת באיזה דבר. וה"ה שאין למולו ביום ו' למ"ד דכל ג' ימים הוא בסכנה. ונקטינן להחמיר שאין למולו ביום ה' וביום ו', כפי המנהג שכתב בכנה"ג [ארי"ה ס"י שלי"א הגהות טו ס"ק ד'].

וכן פסק בחסד לאלפים [ס"י שלי"א ס"א]. וכן העלה ברב פעלים [נ"ד ח"ד ס"י כ"ח] דאין למול מילה שלא בזמנה לא ביום ה' ולא ביום ו', וכן המנהג פשוט בעירו, ואין לזוז מה. וחזינן דדעת רבים מפוסקי אשכנז דשרי למול מילה שלא בזמנה ביום חמישי ושישי, וכן הכריע המשנ"ב דאין להתמין המצווה. אולם מנהג רבים מבני ספרד שלא למול מילה שלא בזמנה ביום חמישי ושישי.

[נכתב ע"י הרב ש. פ. שליט"א]

עבודת המועדים החכמה לימי החנוכה

החכמה הראויה לימי החנוכה - מ"י שבלבו הרשמים שנשארו לו מקטנותו על ימים אלו ימצא רק זאת בזמני קדש אלו, ולא לחנם בני אדם תפסו הטפל והניחו העיקר, וימים אלו נהיו ימים של חופשה ותענוגים במנהגים שונים הנלוים לימים אלו.

ורק אם נבין עצמנו כראוי לימי הלל והודאה אלו, ימי חיוזק והתעלות באמונה ובטחון ומסירות נפש לתורה ולעבודה, נזכה לאור המאיר בהם. ויהיו אלו ימים שמרוממים מחוללין של העוה"ז ושומרים על חיוזק נשמתנו". (שיח יצחק חגים ומגנים ח"ב ע"ב קל"ג)

מעלת המיוחדת של חגים הראשון של חנוכה - "איתא מהשפת אמת, והבני יששכר, והישמח ישראל, ועוד צדיקים ז"ע, שביום הראשון של חנוכה יש קדושה מיוחדת, לפי שהוא כולל בתוכו את כל הימים, כאשר מתחזקים בכ"ד שעות הראשונות בחיוזק עצום, בתורה, ובתפילה, ובכל הענינים, הרי זה מלוא את האדם לכל ימות החנוכה,

וכלשון הישמח ישראל ז"ע, מה שאמרו בגמ' "בכ"ה בכסלו תמנין יומין איננו" מרומז בזה, שביום זה כלול כל שמונת הימים, וגופא בתר רישא אויל, וממילא ההתחזקות ביום הראשון מסייע הרבה לכל ימות החנוכה". (שיחות התחזקות מהר"ר צבי מאיר זילברברג שליט"א, חנוכה עמ' שמו)

נערך ע"י מחבר סדרת עבודת המועדים

העלון נתרם בעילום שם

להצלחת התורם ומשפחתו

© הערות ותרומות בטל' 571-3932